

ΚΙΜΩΝ.—Αυτός είναι ο Νιρβάνας, Κύριε ἐλέησον (μετράει) μιά, δύο, πέντε, δέκα· δεκατέσσαρες σελίδες! ἀπορριπτέος, πολύ μεγάλο.

Αυτός είναι ο Καρκαδίτσας, αυτός ο Ξενοπούλος, ο Παρφόρας ο Α. ο Β.

(“Ολοι μαζί φωνάζουνε σὺν δαιμονισμένοι)Κάψ’τα σκίς’τα! σπᾶς’τα (ὡστόσο σπᾶνε τὰ τριανταδύο ἔδεικ φλιντσάνια τοῦ τίλιου. Ἀπὸ μακριὰ ἀκούεται μιά ραγισμένη καμπάνα πού σημαίνει τὸν ὄρθρο τῆς ἑλλαδικῆς ἀναγέννησης. Ὁ ὑπερέτης φέρνει ἕνα μαξιλάρι, τὸ βάζει στὰ πόδια τοῦ Κίμωνα καὶ γονατίζει, γονατίζουν καὶ οἱ ἄλλοι: δύο κοντὰ του).

(Περσάτας 30-9-06) ὁ ὑποβολέας

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

ΘΕΑΤΙΚΑ

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

Εἶναι ἀρκετὰ γνωστὸς οἱ ἰδέες τοῦ «Νουμά» γιὰ τὰ θεατρικὰ ζητήματα πού νὰ μὴν ὑπάρχει πιά ἀνάγκη νὰ ξαναγυρίσουμε στὰ ἴδια πράγματα καὶ νὰ ξαναποῦμε τὰ ἴδια λόγια. Σὲ ὅσα πέρου ἔγραφα, ξετάζοντας τὸ πρόγραμμα τοῦ Βασιλικοῦ, δὲν ἔχω νὰ προστίσω σκεδὸν τίποτα. Εἶν’ ἀλήθεια πὼς ἔγινε κάποια ἀλλαγὴ καὶ πὼς ὁ κ. Βλάχος μπῆκε στὴ θέση τοῦ κ. Οἰκονόμου. Μὰ ἴσα ἴσα ἐπειδὴ ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ μᾶς κόβει καθὲς ἐλπίδα πού εἴχαμε γιὰ μιά θεατρικὴ ἀναγέννηση θαρροῦμε, ματαιοὶ καὶ νὰ συζητήσουμε καν. Ἄν τὸ περασμένο χρόνον μιλῆσαμε κάπως πλατύτερα, τὸ καναμε γιὰτὶ καὶ ὁ κ. Οἰκονόμου καὶ τὸ δραματολόγιό του ἀξίζανε κάποια συζήτηση, μὰ εἴτε νὰ πρωτοπεῖ κανεὶς καὶ τί νὰ πρωτοσχολιασθεῖ. Δὲν ἔχουμε καμιὰ διάθεση νὰ ξετάσουμε τὰ ἔργα πού θὰ παιχτοῦνε. Ἀνῆκουνε ὅλα στὴν τάξιν τῆς φάρσας, ἡ εἶναι ἐλαφρὲς κωμωδίτσες καὶ κομψὰ δραματάκια τῆς φρασεολογικῆς σχολῆς ἀπὸ κείνα πού βάζουν τὴν εὐκολὴ φιλοσοφία καὶ τὴν εὐκολὴ τέχνη στὴ σκηνὴ καὶ συναρπάζουν τὸν κ. Βλάχο. Λυπούμαστε πού τὸ λέμε ἔτσι, μᾶς φαίνεται ὅμως τόσο καθαρὸ καὶ ἁσπτερο πού δὲν μπορούμε νὰ τὸ κρύψουμε. Ὁ κ. διευθυντὴς δὲν ἔχει τὴν ἐννοια τοῦ ἀληθινοῦ, τοῦ πραγματικοῦ θεάτρου. Εἶναι ἰδέα μας μόνον καὶ τίποτα περσότερο. Μπορεῖ καὶ νὰ γελοιάσουμε πάλι.

Ὁ Γκαίτε μὲ τὸ «Φουστ» ὁ Σαίξπηρ μὲ τὸ «Χειμωνιάτικο παραμῦθον» ὁ Γλιλνάρτσερ, ὁ Hauptmann μὲ τὰ ἔργα τους πού ἐσκόρπισαν λίγη ζωὴ στὸ Βασιλικὸ, ἐβίστηκαν μὲ μιά μονοκοντυλιὰ τοῦ κ. Βλάχου, μόνον καὶ μόνον γιὰτὶ εἴτανε μεταφρασμένα στὴ γλῶσσα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀλήθειας καὶ ἴσως ἴσως γιὰτὶ ἡ ψυχὴ τῶν εἴτανε δημοτικὴ. Καὶ στὴ θέση αὐτῶν μπῆκαν ἡ «Ὀδὸς τοῦ Μαρτυρίου» καὶ ἄλλες συμπάθειες τοῦ κ. διευθυντῆ. Παρατηρήστε ὅμως κατὶ πολὺ περίεργον· ὁ κ. Βλάχος καταφέρνει νὰ ψάχνει καὶ νὰ βρίσκει ἔργα πού μόνον στὴν καθαρεύουσα μπορεῖ νὰ τὰ φανταστεῖς γραμμένα. Πλήθος τέτοια μὲ παλιὰς ἰδέες, παλιὰ τέχνη, παλιὰ γούστα βρίσκονται φέτος στὸ πρόγραμμα, ὅλα μὲ ψυχὴ ὑπερκαθρεύουσα.

Αὐτὸ μὲ λίγα λόγια εἶναι τὸ φετινὸν δραματολόγιον. Δὲν ἀξίζει κανεὶς νὰ ξετάσῃ ἕνα ἕνα ἔργα καὶ ποιητῆς. Ἄν ἐξαίρεσουμε δύο τρεῖς κλασσικοὺς πιά, οἱ ἄλλοι εἶναι ἀπὸ κείνους πού λέγονται στὴν πατρίδα τους συγγραφεῖς τῆς πολυτελείας. Τὸ θέατρο, τὸ πραγματικὸ ὅμως καὶ ὄχι τοῦ κ. Βλάχου,

δὲν ἔχει νὰ χάσει τίποτα καὶ ἂ λείψουνε. Στους τόπους ὅπου ἀνθίζει ἡ φιλολογία τέτοιοι συγγραφεῖς φυτρώνουν κοντὰ στους ἄλλους τους διαλεχτοὺς χωρὶς κανένα λόγο. Εἶναι καὶ αὐτὴ μιά πολυτέλεια τοῦ θεάτρου, πολλές φορές ἐπικίντυνη. Ναὶ μὰ μιά ἐθνικὴ σκηνὴ ἔχει ἄλλες ὑποχρεώσεις καὶ ἄλλα πράγματα νὰ παρουσιάσει σ’ ἕνα κοινὸ ἄπλαστο ἀκόμα πού μόλις ἀρχίζει ν’ ἀνοίγει τὴν ψυχὴ του γιὰ νὰ δεχτεῖ τὴν τέχνη. Πολλὰ ὅμως εἶπα πού δὲν ἀξίζουμε τὸν κόπον.

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ

Ο «ΝΟΥΜΑΣ», ΚΑΙ Ο κ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ κ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

(Ἀπὸ τὴν «Ἀκρόπολη» τῆς περασμένης
Κυριακῆς, σελ. 1. στήλ. 2).

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπογραφίας τῆς Κυβέλης ὑπὸ τοῦ κ. Σταθοπούλου, ὁ κ. Ταγκόπουλος ἔγραψε ἄρθρον εἰς τὸ «Ἄστυ» καταδικάζων τὸν κ. Σταθοπούλον διὰ τὴν ἀνάμειξίν του εἰς αὐτὸ τὸ ζήτημα. Κατόπιν ὅμως ἀναγνωρίσας, ὅτι παρεδύθη, ἔγραψε τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν εὐχαρίστως δημοσιεύομεν.

ΑΘΗΝΑ, 30 9)906

Φίλε κ. Διευθυντή,

Στὸ σημερινὸν τοῦ χρονογράφημα ὁ φίλος μου Τιμ. Σταθ. παραπονιέται— μὲ περισσὴν εὐγένεια, τ’ ὁμολογῶ, ὕστερα μάλιστα ἀπὸ τὴν κῆπως ἄγρια ἐπίθεσιν μου— πὼς τὸν ἀδίκησα σχολιάζοντας σὲ κάποιο ἄρθρον μου τὸ «Ἀνάγνωσμά του γιὰ τὴν Κυβέλη καὶ τὸ Θεωρίδην. Τὰ παράπονα τοῦ φίλου μου τὰ βρίσκω δικαιοτάτα καὶ τοῦ χρωστῶ μιά ἐξήγησιν, πού τοῦ τὴ δίνω μὲ μεγάλη μου εὐχαρίστησιν.

Ὅταν εἶδα νὰ κάνει ἀνάγνωσμα τὸν κοινὸν μας φίλον, τὸ Θεωρίδην, ἀγανάχτησα μὲ τὴν ἀναγνωματοποίηση ἑνὸς ἀγαπητοῦ μου φίλου καὶ μὲ τὸ κατακλύσιμα ἑνὸς ἄλλου φίλου μου καὶ τόσο δυνατοῦ καὶ πρωτότυπου χρονογράφου στὴν τάξιν τῶν ἀναγνωματογράφων. «Πᾶσι, εἶπα, χάνουμε τὸ Σταθόπουλον καὶ ἀπὸ φίλον καὶ ἀπὸ καλοσυνεϊδίτην δημοσιογράφον». Καὶ λυπήθηκα κατάκαρδα.

Εὐτυχῶς ὁ Σταθ. μᾶς βεβαίωσε, καὶ δὲν ἔχουμε κανένα λόγο νὰ μὴν τὸν πιστέψουμε, ὅτι γράφοντας αὐτὸς γιὰ τὸ Θεωρίδην τὸν ἔσωσε ἀπὸ τὰ νύχια πέντε τουλάχιστον ἀναγνωματογράφων, ἐθεσίασε δηλ. τὸν ἑαυτοῦ του γιὰ νὰ σώσει τὸ φίλον του. Τέτοια αὐτοθυσία εἶναι σ’ ἀλήθειαν ἀξία σεβασμοῦ. Καὶ ὅταν σ’ αὐτὴ τὴν αὐτοθυσία προστέσει κανεὶς καὶ τὴν μοναδικὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀναγνώσματος (πού, ὅπως γράφεται, δὲν εἶναι πιά ἀνάγνωσμα ἀλλὰ βαθιὰ ψυχολογικὴ μελέτη πρώτης σειράς, χτισμένη πάνου στὴν ἀλήθειαν), παύει πιά νὰ κατακρίνει τὸ Σταθόπουλον καὶ πηγάζει καὶ τοῦ σφίγγει μὲ ἀγάπην καὶ μ’ ἐνθουσιασμὸν τὸ χέρι.

Σ’ αὐτὴ τὴν εὐχάριστον θέσιν βρίσκουμαι καὶ ἐγὼ σήμερον. Καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ μοῦ δώσετε γιὰ γωνιά στὴν ἀγαπημένην «Ἀκρόπολην» γιὰ νὰ φωνάξω ἀπ’ αὐτὴν στὸ Σταθόπουλον πὼς τὸν ἀδίκησα.

Πρόθυμος φίλος

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ

Γεννήθηκε καὶ μεγάλωσε στὸ κλεισμένο ἐκεῖνο σπίτι μὲ τὴν σιδερόπορτα στὴν μπασιά τοῦ κήπου, πού ἐδῶ καὶ τόσα χρόνια δὲν τὸ φώτισε καμιὰ ἀχτίδα τοῦ ἡλίου τοῦ κόσμου τοῦ ἄλλου.

Τὸ τελευταῖον φῶς τοῦ σπιτιοῦ εἴτανε τὸ φῶς τῆς μεγάλης κέρυνης λαμπάδας πού ἐφώτισε ἕνα βράδι τοῦ Δεκεμβρίου ἕνα κάταστρο καὶ σωμένο κερχλι γέροντος ξαπλωμένου στὸ σάβανόν του.

Αὐτὸς εἶχε πρὸ πολλὰ ἀκόμα χρόνια νῆρθη· δώδεκα ἢ δεκαπέντε. Ἐγύριζε γιὰ νὰ σκοτώσῃ τὸν καιρὸν τοῦ καὶ νὰ λησμονήσῃ τί εἴταν.

Ὡ! Καὶ νὰ μὴ ξαναγυρίσει σ’ αὐτὸ τὸ ρημάδι.

Τὸνοιωσε ὅταν ἐγύρισε τὸ μεγάλο κλειδί στὴν κλειδαρότροπα καὶ ἡ σιδερόπορτα ἡ μεγάλη ἐστὶναζε ἀπάνω στους ἀρμούς της.

Στ’ αὐτὴν τοῦ ξενηταμένου χτύπησε σὺν ἑνῶ: «Δόξα Σοὶ ὁ Θεὸς» καὶ ὕστερα ἀπὸ μιά στιγμὴ παλίσά νὰ τοῦ εἶπαν «Ὅλα μου ἐσκούριασαν καὶ ἀῤῥιο πού θὰ τελειώσῃ καὶ Σὺ θὰ σωρισθῶ χάμου σκόνην πιά ἀνώφελοῦ μεταλλοῦ».

Στους διαδρόμους ἀναγκάστηκε νὰ πηγαινεῖ μὲ σηκωμένο τὸ μπασταῦν. Ἐνῆς ἐλόκληρος κόσμος ἀπλώνονταν μπροστὰ του, μιά κοινωνία ἀραχνῶν, πού ὕφαιναν ἀργὰ ἀργὰ μὲ ὑπομονὴν ἀνάμεσα στους τοίχους καὶ τοὺς θόλους τοὺς ὑψηλοτέρους, ἐκεῖ πού ὑψώνονταν ἄλλοτε τὸ παράστημα ψηλοῦ προγόνου τῆς γενιᾶς αὐτῆς.

Καὶ ἦσαν ὅλα τὰ ἴδια, δεμένα ὅλα μὲ τοὺς ἀργαλειούς τῶν ἀραχνῶν τοὺς λεπτοὺς, τοὺς πολυτροπούς, σὺν κάποια μοῖρα νὰ τὰ εἴδειν ὅλα στὸν ἴδιον πέπλον μιᾶς λησμονημένης ζωῆς παραλυμένης ἀγγαλιὰ μ’ ἀγγαλιὰ μ’ ἕναν ὕπνον ἢ ἕνα θάνατον. Ἐνα στρώμα ἀκόμα σκόνης τὰ ἐταίπαζε σὰ νὰ τὰ προστατεύει ἀπὸ τὸ ξεθώριασμα τοῦ καιροῦ.

Κι’ ἐκεῖνος πού ξαναγύρισε τὰ βρῆκε παλιωμένα μὲ κάποια κίτρινα ὅλα. Σκιερούς τοὺς τοίχους καὶ σκιερώτερες ἀκόμα τὶς στοῆς τοῦ διαδρόμου, στοῆς σπιτιοῦ παλιῦ φράγκικου ρυθμοῦ, τὶς στοῆς τῶν ὑπογείων τῶν αἰώνια σκοτεινῶν.

Ἐνα πραγματικὸν παρελθὸν ἐδῶ μέσα θρονιασμένο σ’ ὅλα τὰ ἐπιπλά καὶ τὰ μέταλλα πού ἐχρησίμευαν γιὰ θώρακες στους παλιούς καὶ σπαθιά καὶ οἰκόσημα ἀκριβὰ στους ἄλλους καὶ γιὰ λάμπες ἐπειτα παρασῆμων σὰ στήθην τῶν τελευταίων.

Κι’ ἀνέβηκε στὴν ἀχανὴ σκλα, στὸ μεγάλο δωμάτιον μὲ τὴν θεόρατην θερμάστρα καὶ τὴν πανώρια κρεμαστὴ λαμπά καὶ τὸ παλιὸ μεγάλο ρολοῖ τοῦ τοίχου πού ἔφεραν ἀπὸ τὴν Βενετία τότε πού ὁ πρόπαππος εἴταν ἀκόμα παιδί. Ἐνα ρολοῖ πού ἐμέτρησε ζωὴς ἐλόκληρες ἐδῶ μέσα καὶ σταματήσῃ τὶς ἡμέρας πού γεννήθηκε αὐτὸς καθὼς τοῦπαν, καὶ ἐμεινε ἀνώφελο καὶ ξεκούρτιστο γιὰ πάντα, σὰ νὰ μὴν εἴταν ἄλλος ἀπόγονος γιὰ νὰ ξανακαστήσῃ τὸ σπίτι ἀπὸ τὸ λήθαργόν του μὲ τὴν σειρά τῆς ζωῆς πού θὰ τοῦ ἄφηνε κληρονομιά, ὅπως του ἄφηναν οἱ ἄλλοι, σὰ νὰ μὴν εἴταν ὅπως οἱ ἄλλοι μὲ τὴν ἀξίωση νὰ μετρηθῇ καὶ αὐτοῦ ἡ ζωὴ ἀπὸ τὸ ἴδιον ρολοῖ. Καὶ τὸ παράπονον αὐτὸ τὸ τελευταῖον μὲ μιά φοιχτὴ σκέψην τὸν ἔκαμαν νὰ βλέπῃ στὴ θέσιν τοῦ ρολοιοῦ, τὸ λείψανόν τῆς καλῆς του μοῖρας μὲ τὴν ζωὴ βαθιὰ κοιμισμένην σὰ παγωμένα σπλάχνα. Γύρω του ἀκόμα οἱ ἀρχαῖες ἀκούραστα καὶ ἀλύπητα ἐπλεχαν μὲ τὰ μεγάλα τους δάχτυλα, σὰ νὰ τοῦ ὕφαιναν τὸ σάβανόν του.

Κι’ ἐφοβήθηκε ἂν ὑπῆρχε καὶ ἀνατρίχασε στὴν